

Systemy wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwość organów w tych sprawach

Dz.U.2024.290 z dnia 2024.03.01

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 2 marca 2024r.

Wejście w życie:

2 marca 2024 r.

ROZPORZĄDZENIE

RADY MINISTRÓW

z dnia 23 lutego 2024 r.

w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach

Na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248) zarządza się, co następuje:

§ 1. [Przedmiot regulacji] Rozporządzenie określa organizację i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach.

§ 2. [Definicje] Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) alarm - wyemitowany z dowolnego źródła sygnał wzywający do natychmiastowego, pośpiesznego i zorganizowanego działania związanego z wykryciem skażenia lub zagrożeniem jego wystąpienia, które może zagrażać życiu lub zdrowiu osób;
- 2) alarmowanie - działania mające na celu natychmiastowe przekazanie sygnału do właściwych terytorialnie władz, służb i do ludności na danym terenie, informującego o wystąpieniu skażenia lub zagrożenia jego wystąpieniem, zagrażających życiu lub zdrowiu osób;
- 3) analiza skażeń - prowadzenie działań mających na celu określenie rodzaju skażenia oraz jego parametrów z wykorzystaniem obserwacji, pomiarów i standardowych procedur analitycznych;
- 4) monitorowanie skażeń - zespół pomiarów prowadzonych w sposób ciągły i pod ciągłym nadzorem w celu jak najszybszego wykrycia uwolnionych do środowiska materiałów powodujących skażenie

lub w celu stwierdzenia zmian poziomu występującego skażenia;

5) obserwacja - prowadzenie działań, w określonych geograficznie punktach lub obszarach, mających na celu wykrycie źródła skażenia, miejsc uwolnienia do środowiska materiałów lub substancji powodujących skażenie lub stwierdzenie zmian stopnia tego skażenia, jak też czasu jego powstania;

6) ostrzeganie - działania mające na celu przekazanie komunikatów i informacji uprzedzających o prawdopodobnych zagrożeniach i zalecających podjęcie działań zabezpieczających i ochronnych oraz instruujące o sposobach realizacji tych działań;

7) pomiar skażeń - prowadzenie w sposób ciągły lub w odstępach czasu, zdalnie lub w sposób bezpośredni, w określonych geograficznie punktach lub obszarach, działań mających na celu uzyskiwanie informacji o parametrach skażenia;

8) powiadamianie - przekazanie, przy użyciu wszelkich dostępnych środków, potwierdzonych informacji o wystąpieniu skażenia, możliwości jego wystąpienia lub ustąpienia skażenia do właściwych instytucji;

9) prognozowanie skażeń - dokonywanie oceny rozwoju sytuacji będącej następstwem skażenia z jednoczesnym przewidywaniem i przedstawianiem możliwych skutków skażenia środowiska naturalnego, w szczególności gruntu, wody, powietrza, powierzchni ciała ludzi lub zwierząt, a także określanie wynikających z tego skutków dla funkcjonowania sfery publicznej i obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa;

10) rozpoznanie skażeń - działanie mające na celu stwierdzenie obecności substancji promieniotwórczych, środków biologicznych lub chemicznych, jak również uzupełnienie i potwierdzenie wstępnych meldunków;

11) skażenie - zanieczyszczenie środowiska, w szczególności gruntu, wody, powietrza, żywności, pasz oraz powierzchni ciała ludzi lub zwierząt, niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi, materiałami promieniotwórczymi lub środkami biologicznymi, niezależnie od ich rodzaju i czasu ich oddziaływania;

12) systemy wykrywania skażeń i alarmowania o skażeniach - powiązany organizacyjno-technicznie zespół elementów przeznaczonych do identyfikacji skażeń, wytwarzania, gromadzenia, przetwarzania i wstępnej analizy informacji o uwolnieniu do środowiska toksycznych środków chemicznych, materiałów promieniotwórczych, środków biologicznych, a także o powstałych w następstwie takich zdarzeń skażeniach oraz o potencjalnych źródłach tych zagrożeń;

13) środek reagowania kryzysowego NATO - zaplanowany zestaw działań, który w przypadku kryzysu, po zaakceptowaniu przez Radę Północnoatlantycką, może zostać zrealizowany przez państwa członkowskie lub sojusznicze dowództwa;

14) wykrywanie skażeń - działanie realizowane w określonym rejonie i czasie w celu potwierdzenia lub wykluczenia obecności niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych, materiałów promieniotwórczych i środków biologicznych.

§ 3. [Uruchomienie krajowego systemu wykrywania skażeń i alarmowania (KSWSiA)]

1. W przypadku:

- 1) wprowadzenia jednego ze stanów nadzwyczajnych, określonych w art. 228 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z 2001 r. poz. 319, z 2006 r. poz. 1471 oraz z 2009 r. poz. 946),
- 2) wdrożenia lub uruchomienia właściwego środka reagowania kryzysowego NATO,
- 3) wystąpienia katastrofy naturalnej, awarii technicznej lub działań terrorystycznych, mogących spowodować lub powodujących wystąpienie skażeń chemicznych, biologicznych lub promieniotwórczych na obszarze więcej niż jednego województwa i zagrażających życiu lub zdrowiu osób,
- 4) prowadzenia treningów i ćwiczeń, o których mowa w § 10

- Minister Obrony Narodowej może uruchomić krajowy system wykrywania skażeń i alarmowania, zwany dalej "KSWSiA".

2. Minister Obrony Narodowej, samodzielnie lub na uzasadniony wniosek organu lub jednostki organizacyjnej wymienionej w § 4 ust. 1 pkt 2, uruchamia KSWSiA, określając każdorazowo, stosownie do zagrożenia, zakres terytorialny i podmiotowy uruchomienia KSWSiA.

3. Nadzór nad funkcjonowaniem KSWSiA i funkcje koordynacyjne sprawuje Minister Obrony Narodowej przy pomocy centrum dyspozycyjnego, którego rolę pełni Centralny Ośrodek Analizy Skażeń Sił Zbrojnych.

4. W przypadku uruchomienia KSWSiA Prezes Państwowej Agencji Atomistyki, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz ministrowie właściwi do spraw: wewnętrznych, zdrowia, administracji publicznej, rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa, gospodarki morskiej, klimatu i gospodarki wodnej kierują do centrum dyspozycyjnego osoby posiadające specjalistyczną wiedzę z zakresu oceny sytuacji skażeń lub przeciwdziałania skutkom ich wystąpienia.

§ 4. [Elementy KSWSiA]

1. W skład KSWSiA wchodzi:

- 1) systemy wykrywania skażeń i alarmowania o skażeniach obejmujące:
 - a) system wykrywania skażeń Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - nadzorowany przez Ministra Obrony Narodowej,
 - b) sieci i systemy nadzoru epidemiologicznego i kontroli chorób zakaźnych - nadzorowane

przez ministra właściwego do spraw zdrowia,

c) system stacji wczesnego wykrywania skażeń promieniotwórczych i placówek prowadzących pomiary skażeń promieniotwórczych, których działania koordynuje Prezes Państwowej Agencji Atomistyki,

d) nadzorowane przez wojewodów wojewódzkie systemy wykrywania i alarmowania oraz systemy wczesnego ostrzegania ludności, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122), w zakresie zadań wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego,

e) systemy nadzoru epizootycznego, fitosanitarnego, nadzoru nad bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego i paszami oraz nadzoru nad produktami rolno-spożywczymi nadzorowane przez ministrów właściwych do spraw rolnictwa i rynków rolnych oraz zdrowia;

2) organy i jednostki organizacyjne, które dokonują analizy skażeń i oceny sytuacji oraz opracowują, ogłaszają i wprowadzają działania interwencyjne, obejmujące:

a) organy prowadzące, w zakresie właściwości, systemy obserwacji, pomiarów, analiz i prognozowania skażeń oraz wykonujące działania interwencyjne w zakresie odpowiedzi na wystąpienie skażenia, nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej, Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki oraz ministrów właściwych do spraw: wewnętrznych, zdrowia, administracji publicznej, rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa, gospodarki morskiej, klimatu, gospodarki wodnej,

b) dyrektorów urzędów morskich w zakresie swoich kompetencji, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 1, 1a, 5 i 6 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 960, 1688 i 2029).

2. Uruchomienie KSWSiA nie zmienia podległości organizacyjnej systemu, organu lub jednostki organizacyjnej, o których mowa w ust. 1.

§ 5. [Jednolitość i interoperacyjność funkcjonowania systemów wchodzących w skład KSWSiA]

1. Warunkiem zapewnienia jednolitości funkcjonowania oraz wzajemnej interoperacyjności systemów, o których mowa w § 1, jest stosowanie:

1) metodyk i procedur obserwacji oraz pomiarów skażeń umożliwiających przekazywanie i interpretację wyników obserwacji oraz pomiarów w ramach KSWSiA, zapewniających wzajemną kompatybilność systemów;

2) takich samych formatów komunikatów i informacji o skażeniach;

3) identycznych procedur przekazywania komunikatów i informacji o skażeniach;

4) jednolitego systemu zarządzania informacją o skażeniach.

2. Jednolitość i interoperacyjność funkcjonowania systemów wchodzących w skład KSWSiA

zapewniają organy, którym te systemy podlegają lub które je nadzorują.

3. Koordynację w zakresie jednolitości i interoperacyjności funkcjonowania systemów wchodzących w skład KSWSiA zapewnia Minister Obrony Narodowej.

4. W celu zapewnienia jednolitości i interoperacyjności funkcjonowania systemów wchodzących w skład KSWSiA Minister Obrony Narodowej działa na podstawie "Planu współdziałania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład KSWSiA" uzgodnionego z:

- 1) ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, zdrowia, administracji publicznej, rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa, gospodarki morskiej, klimatu, gospodarki wodnej;
- 2) dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Prezesem Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych oraz Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki.

5. Plan współdziałania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład KSWSiA zawiera procedury współdziałania organów i jednostek organizacyjnych nadzorowanych przez tych ministrów lub im podległych w zakresie realizacji zadań w ramach KSWSiA.

§ 6. [Przeznaczenie systemów wchodzących w skład KSWSiA] Systemy wchodzące w skład KSWSiA to systemy wykorzystywane dla potrzeb:

- 1) realizacji sojusznich zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej oraz zobowiązań wynikających z ratyfikowanych porozumień międzynarodowych w zakresie obserwacji, pomiarów, analiz prognozowania skażeń i powiadamiania o skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) monitorowania, wykrywania i rozpoznania skażeń, umożliwiające natychmiastowe stwierdzenie wzrostu poziomu skażeń w oparciu o standardy i normy krajowe;
- 3) alarmowania oraz ostrzegania ludności i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej o skażeniach;
- 4) opracowywania ocen eksperckich stanu zagrożenia skażeniami i przygotowywanie zaleceń postępowania ochronnego;
- 5) doradztwa specjalistycznego w zakresie metodyki ograniczania zasięgu i skutków oddziaływania skażeń oraz wprowa dziania działań interwencyjnych.

§ 7. [Zapewnienie danych i prognoz meteorologicznych na potrzeby działania systemów w ramach KSWSiA] Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej zapewnia dane i prognozy meteorologiczne na potrzeby działania systemów w ramach KSWSiA.

§ 8. [Przygotowanie systemów wchodzących w skład KSWSiA] Przygotowanie systemów wchodzących w skład KSWSiA do wykonywania zadań, o których mowa w § 6, realizują w zakresie swoich kompetencji organy i jednostki organizacyjne, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, w stosunku do

podlegających im systemów, przez:

- 1) działania planistyczne, organizacyjne i szkoleniowe dotyczące:
 - a) aktualizacji danych o potencjalnych źródłach zagrożenia skażeniami,
 - b) doskonalenia procedur podnoszenia gotowości tych systemów - stosownie do poziomu zagrożenia skażeniami,
 - c) aktualizacji planów rozmieszczenia punktów wykonujących pomiary skażeń w zależności od stanu gotowości systemu i danych wynikających z analizy potencjalnych zagrożeń,
 - d) doskonalenia sposobów i procedur współdziałania w zakresie monitoringu skażeń, ich prognozowania, rozpoznania i w zakresie oceny sytuacji skażeń,
 - e) sposobów organizacji i utrzymania łączności i wymiany informacji o skażeniach w warunkach pokoju i w stanach nadzwyczajnych,
 - f) tworzenia warunków do preferencyjnego przekazu informacji w systemach wykrywania skażeń i alarmowania o skażeniach;
- 2) organizowanie szkoleń i doskonalenie osób funkcyjnych w zakresie: wiedzy o właściwościach źródeł skażeń, systemów ochrony przed skażeniami, sposobów i metodyki dokonywania pomiarów skażeń, oceny sytuacji związanych z wystąpieniem skażeń, usuwania skutków skażeń oraz prawnych rozwiązań dotyczących zagadnień ochrony przed skażeniami;
- 3) organizowanie oraz prowadzenie ćwiczeń i treningów sprawdzających i doskonalących funkcjonowanie tych systemów i procedur oraz udział w takich ćwiczeniach i treningach.

§ 9. [Wprowadzenie, ogłoszenie lub odwołanie sygnału alarmowego lub komunikatu ostrzegawczego]

1. Organy i jednostki organizacyjne, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, w przypadku wykrycia zagrożenia skażeniami lub stwierdzenia wystąpienia skażeń przez podległe im systemy niezwłocznie powiadamiają właściwy terytorialnie organ administracji publicznej, zgodnie z planem, o którym mowa w § 5 ust. 4.
2. Decyzje o wprowadzeniu lub ogłoszeniu sygnału alarmowego lub komunikatu ostrzegawczego, a także o ich odwołaniu, podejmuje właściwy terytorialnie organ administracji publicznej.
3. Sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są określone w załączniku do rozporządzenia.
4. Sygnały alarmowe i komunikaty ostrzegawcze wykorzystuje się w sytuacji rzeczywistego zagrożenia lub w celu przeprowadzenia treningów lub ćwiczeń.
5. Wykorzystanie sygnałów alarmowych i komunikatów ostrzegawczych w ramach treningów i ćwiczeń dotyczących systemów wykrywania i alarmowania jest możliwe po ogłoszeniu rozpoczęcia treningów lub ćwiczeń przez właściwe terytorialnie organy administracji publicznej, z 24-godzinnym

wyprzedzeniem, w środkach masowego przekazu i w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie. Ogłoszenie zawiera informacje o zakresie i zasięgu terytorialnym prowadzonego treningu lub ćwiczenia.

§ 10. [Ogólnokrajowe treningi uruchamiania systemów i ich pracy w ramach KSWSiA]

1. Minister Obrony Narodowej z ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, zdrowia, administracji publicznej, rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa, gospodarki morskiej, klimatu, gospodarki wodnej, dyrektorem Rządowego Centrum Bezpieczeństwa, Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki oraz we współpracy z wojewodami prowadzą ogólnokrajowe treningi uruchamiania systemów i ich pracy w ramach KSWSiA nie rzadziej niż raz w roku i ogólnokrajowe ćwiczenia dotyczące systemów nie rzadziej niż raz na trzy lata.
2. Koszty przygotowania i przeprowadzania treningów i ćwiczeń są pokrywane z budżetu państwa z części, których dysponentami są podmioty wymienione w ust. 1.

§ 11. [Wejście w życie] Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.¹

ZAŁĄCZNIK

SYGNAŁY ALARMOWE I KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE OBOWIĄZUJĄCE NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Czynności	Sposób ogłoszenia alarmów		
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	wizualny sygnał alarmowy
1	Ogłoszenie alarmu	Sygnał akustyczny - modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	Znak koloru żółtego w kształcie trójkąta lub, w uzasadnionych przypadkach, innej figury geometrycznej

2	Odwołanie alarmu	Sygnal akustyczny - ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	
---	------------------	---	---	--

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu
1	Upředzenie o zagrożeniu skażeniami		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie około godz. min. może nastąpić skażenie (podać rodzaj skażenia) w kierunku (podać kierunek)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję upředzenie o zagrożeniu (podać rodzaj skażenia) dla
2	Upředzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję upředzenie o zagrożeniu (podać rodzaj klęski) dla

¹ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2013

r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. poz. 96), które utraciło moc z dniem 24 października 2023 r. zgodnie z art. 821 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2024 r. poz. 248).